

برای دیدن پاسخ آزمون غیرمضوری به صفحه‌ی ششمی خود در قسمت دریافت کارنامه در سایت کانون به آدرس www.kanoon.ir مراجعه نمائید و از منوی سمت راست گزینه‌ی آزمون غیرمضوری را انتخاب کنید.

فهرست آزمون غیرمضوری

(۱۷ فروردین یازدهم انسانی ۹۷)

علوم و فنون ادبی (۲) ۳

تاریخ (۲) ۵

جغرافیا (۲) ۷

فلسفه ۹

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	لیلا فیروزی
مسئول دفترچه	حبیبه محبی
حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی	مهشید ابوالحسنی
مدیر واحد مستندسازی و مطابقت با مصوبات	مریم صالحی مسئول دفترچه: زهره قموشی
نظارت چاپ	سوران نعیمی

صفحه‌ی ۸۲ تا ۹۶

علوم و فنون ادبی (۲)

۱- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) در دوره‌ی صفویه از نثر مصنوع در فرمان‌ها و دیباچه‌ی کتاب‌ها استفاده می‌شد.
- (۲) در آمیختگی نظم و نثر ویژگی زبانی نثر دوره‌ی هندی است.
- (۳) کاربرد وجه وصفی از ویژگی‌های ادبی نثر دوره‌ی هندی است.
- (۴) کتاب مجالس‌المؤمنین از قاضی نورالله شوشتری است.

۲- کدام بیت از ابیات زیر دارای وزن دوری نیست؟

- (۱) هان ای دل عبرت‌بین از دیده عبر کن هان / ایوان مداین را آیینۀ عبرت دان
- (۲) سلسله‌ی موی دوست حلقه‌ی دام بلاست / هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست
- (۳) الفبای درد از لبم می‌تراود / نه شبنم که خون از لبم می‌تراود
- (۴) باغ سلام می‌کند سرو قیام می‌کند / سبزه پیاده می‌رود غنچه سوار می‌رسد

۳- وزن کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- (۱) روزگاری شد ز چشم اعتبار افتاده‌ام / چون نگاه آشنا از چشم یار افتاده‌ام
- (۲) دست رغبت کس نمی‌سازد به سوی من دراز / چون گل پژمرده بر روی مزار افتاده‌ام
- (۳) اختیارم نیست چون گرداب در سرگشتگی / نبض موجه، در تپیدن بی‌قرار افتاده‌ام
- (۴) چون ز نسیم می‌شود زلف بنفشه پرشکن / وه که دلم چه یاد از آن عهدشکن نمی‌کند

۴- وزن بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست / مست از می و میخواران از نرگس مستش مست»

(۱) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعولن	(۲) مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن
(۳) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن	(۴) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

۵- به چه علت استفاده از آرایه‌های ادبی در سبک هندی کم شد؟

(۱) معنی‌گرا بودن شعر	(۲) کم‌توجهی شاعران کوچه و بازار
(۳) واقع‌گرا بودن شعر	(۴) خلاصه بودن شعر در تک‌بیت

۶- ویژگی ذکرشده در کدام گزینه، مربوط به ویژگی‌های زبانی نثر دوره هندی نیست؟

- (۱) آوردن تتابع اضافات در تمجید از بزرگان
(۲) تبدیل ضرب‌المثل‌های فارسی به عبارات عربی مکرر
- (۳) کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد
(۴) آوردن جملات طولانی

۷- نویسنده کدام اثر در مقابل آن نادرست نوشته شده است؟

- (۱) عین‌الحیات = علی‌بن‌حسین واعظ کاشفی
(۲) عالم‌آرای صفوی = اسکندر بیگ منشی
- (۳) جامع عباسی = شیخ بهایی
(۴) هفت اقلیم = امیرعلی شیرنوازی

۸- وزن بیت زیر در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

«فاتحه‌ای چو آمدی بر سر خسته‌ای بخوان/ لب بگشا که می‌دهد، لعل لب‌ت به مرده جان»

- (۱) مفتعلن مفاعلهن مفتعلن مفاعلهن
(۲) مفتعلن مفتعلن فاعلهن
- (۳) مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن
(۴) مفتعلن فاعلهن مفتعلن فاعلهن

۹- وزن کدام بیت به صورت «دوری» است؟

- (۱) ای دوست شکر خوشتر یا آنکه شکر سازد/ خوبی قمر بهتر یا آنکه قمر سازد
(۲) عمری است تا من در طلب هر روز گامی می‌زنم / دست شفاعت هر زمان در نیک نامی می‌زنم
(۳) تو این عهدی که با من بسته بودی/ مگر بهر شکستن بسته بودی
(۴) فلک جز عشق محرابی ندارد/ جهان بی خاک او آبی ندارد

۱۰- کدام گزینه درست است؟

- (۱) قالب مسلط سبک هندی به واقع قصیده است.
(۲) استفاده از ردیف‌های کوتاه در شعر سبک هندی رایج است.
(۳) کتاب داراشکوه از مجموعه کتاب‌هایی است که در خارج از ایران نوشته شده‌اند.
(۴) دایرة واژگان شعر در سبک هندی کاهش یافت.

صفحه‌ی ۸۹ تا ۱۵۸

تاریخ (۲)

۱۱- ... معروف به ذوالیمینین از سوی ... به حکومت خراسان منصوب شد و ... وی را متوجه این نکته کرد که باید تغییری در شیوه اداره خلافت ایجاد کند.

(۱) طاهربن حسین - مأمون - تشدید جنبش‌های ضد خلافت در ایران (۲) طاهربن حسین - امین - تشدید جنبش‌های ضد خلافت در ایران

(۳) حسین‌بن طاهر - مأمون - مخالفت با حکومت عباسی (۴) حسین‌بن طاهر - امین - مخالفت با حکومت عباسی

۱۲- کدام سلسله با تأیید و اجازه خلیفه روی کار آمد و مهم‌ترین پیامد سیاسی ظهور حکومت‌های ایرانی، چه بود؟

(۱) صفاریان - کاهش و زوال تدریجی سلطه سیاسی - نظامی خلفای عباسی بر ایران

(۲) طاهربان - بر پا کردن حکومت‌های مستقل به‌دست امیران ایرانی

(۳) طاهربان - کاهش و زوال تدریجی سلطه سیاسی - نظامی خلفای عباسی بر ایران

(۴) صفاریان - بر پا کردن حکومت‌های مستقل به‌دست امیران ایرانی

۱۳- کدام گزینه نادرست است؟

(۱) در فاصله سده‌های سوم تا پنجم هجری به‌ویژه در دوران حکومت‌های طاهربان، سامانیان و آل‌بویه، فعالیت‌های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود.

(۲) در سده‌های سوم تا پنجم هجری، سلسله‌های ایرانی سامانیان و طاهربان سهم بسزایی در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی عصر خود داشتند.

(۳) حسن‌بن زید سلسله علویان را در طبرستان بنیان‌گذاری کرد.

(۴) در فاصله سده‌های سوم تا پنجم هجری، تجارت دریایی خلیج‌فارس با هندوستان، چین، جنوب شرقی آسیا و حوزه شرق آفریقا گسترش یافت.

۱۴- مهم‌ترین حادثه دوران محمود غزنوی ... بود و بعد از او ... به حکومت نشست.

(۱) لشکرکشی به هند - محمد (۲) لشکرکشی به هند - مسعود

(۳) حمایت خلیفه از او و آوردن نامش در خطبه - محمد (۴) حمایت خلیفه از او و آوردن نامش در خطبه - مسعود

۱۵- کدام مورد از دلایل ضعف حکومت سلجوقیان نیست و با پیروزی چه کسی بر آخرین سلطان سلجوقی، حکومت سلجوقیان منقرض شد؟

(۱) مرگ خواجه نظام‌الملک و ملک‌شاه - تکش خوارزمشاه (۲) مرگ خواجه نظام‌الملک و ملک‌شاه - محمد خوارزمشاه

(۳) مرگ طغرل و خواجه‌نظام‌الملک - محمد خوارزمشاه (۴) مرگ طغرل و خواجه‌رشیدالدین - تکش خوارزمشاه

۱۶- کدام ویژگی مربوط به دوره‌ نامسلمانی ایلخانان نیست؟

(۱) خواجه نصیرالدین توسی، شمس‌الدین محمد جوینی و برادرش عطاملک جوینی تلاش زیادی برای آشنایی مغولان با فرهنگ ایرانی و آداب کشورداری ایران کردند.

(۲) دوره‌ نامسلمانی مغول‌ها در ایران از زمان غازان شروع شد.

(۳) بزرگان ایرانی برای مهار خشونت و رفتارهای خودسرانه فاتحان مغول، تلاش‌های بسیاری کردند.

(۴) فقهای چون خواجه‌نصیرالدین توسی، تلاش زیادی برای مسلمان شدن مغولان کردند.

۱۷- کدام گزینه ویژگی‌های اجتماعی دوران فرمانروایی مغولان و تیموریان است؟

(۱) افزایش نفوذ و موقعیت زنان در میان گروه‌های فرودست جامعه (۲) دگرگونی نسبی در بافت قومی و جمعیتی ایران

(۳) مهاجرت‌های گسترده و کاهش جمعیت (۴) زوال موقعیت اجتماعی ملاکین

۱۸- هر یک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام اراضی مربوط به عصر صفوی است؟

الف) این زمین‌ها متعلق به شخص شاه بود.

ب) این زمین‌ها همواره در معرض مصادره قرار داشت.

پ) این دسته از اراضی کشور در اختیار و تملک والیان ایالت‌ها بود.

(۱) ممالک - وقفی - خاصه (۲) خاصه - وقفی - ممالک (۳) ممالک - خصوصی - خاصه (۴) خاصه - خصوصی - ممالک

۱۹- یکی از تحولات دوران ایلخانان و تیموریان ... است و از آثار تاریخی این دوره می‌توان به ... اشاره کرد.

(۱) رشد تصوف و طریقت صوفیانه - مجمل‌التواریخ (۲) افزایش توجه به تاریخ - مجمل‌التواریخ

(۳) رشد تصوف و طریقت صوفیانه - تاریخ‌گزیده (۴) افزایش توجه به تاریخ - تاریخ‌گزیده

۲۰- در دوره سلجوقی به کدام علت‌ها بازرگانان مهم‌ترین گروه شدند و از مدارس معروف عصر صفوی در اصفهان به کدام مدرسه می‌توان

اشاره کرد؟

(۱) رشد شهرنشینی و توسعه‌ مناسبات شهری - جندی‌شاپور (۲) افزایش مبادلات با خارج و توسعه‌ جغرافیایی - جندی‌شاپور

(۳) رشد شهرنشینی و توسعه‌ مناسبات شهری - چهارباغ (۴) افزایش مبادلات با خارج و توسعه‌ جغرافیایی - چهارباغ

صفحه‌ی ۱۱۶ تا ۱۴۰

جغرافیا (۲)

۲۱- چند کشور که تحت اداره‌ی یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند، ناحیه‌ی سیاسی ... را تشکیل می‌دهند و در آب‌های آزاد، کشتی‌رانی و

فعالیت نظامی برای همه‌ی کشورها ... ، آزاد است.

(۱) فراملی - بدون هیچ‌گونه قید و شرطی

(۲) ملی - مشروط بر اینکه مخل دریانوردی بین‌المللی نباشد

(۳) منطقه‌ای - مشروط بر اینکه مخل دریانوردی بین‌المللی نباشد

(۴) ملی - بدون هیچ‌گونه قید و شرطی

۲۲- در کدام نوع نظام سیاسی کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر مانند استان و شهرستان تقسیم می‌شود اما حکومت مرکزی حدود

اختیارات آنها را تعیین می‌کند و کدام کشور از پیشگامان این نوع نظام سیاسی است؟

(۱) نظام سیاسی تک ساخت - فرانسه

(۲) نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی - آلمان

(۳) نظام سیاسی تک ساخت - آلمان

(۴) نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی - فرانسه

۲۳- کدام یک از گزینه‌های زیر از عوامل مؤثر در انتخاب یک مکان به عنوان پایتخت نیست؟

(۱) داشتن جمعیت قابل توجه

(۲) داشتن قابلیت‌های دفاعی مناسب و دور بودن از مرزها

(۳) داشتن قابلیت‌های محیطی مناسب

(۴) داشتن قدرت زیاد و تمرکز قدرت سیاسی و اقتصادی در آن

۲۴- خط مرزی که عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل می‌کند ... نام دارد و ... مرز طبیعی بین دو کشور فرانسه و اسپانیا می‌باشد و

... با توافق دو کشور هم‌جوار بر روی زمین تعیین و علامت‌گذاری می‌شود.

(۱) تالوگ - کوه‌های آلپ - مرزهای طبیعی

(۲) تالوگ - کوه پیرنه - مرزهای مصنوعی

(۳) منصف - کوه پیرنه - مرزهای غیرطبیعی

(۴) منصف - کوه‌های آلپ - مرزهای طبیعی

۲۵- به ترتیب مرزهای بین کشورهای «کانادا و آلاسکا، هند و پاکستان، کره شمالی و کره جنوبی» از کدام نوع مرزها از نظر پیدایش و

شکل گیری می‌باشند؟

(۱) پیشتاز - تحمیلی - تطبیقی

(۲) تحمیلی - پیشتاز - تطبیقی

(۳) تحمیلی - پیشتاز - هوایی

(۴) پیشتاز - تطبیقی - تحمیلی

۲۶- نواحی سیاسی ... نظام مدیریتی مخصوص به خود را دارند و در ... قوانین مالیاتی و گمرکی کشورها در مورد سرمایه‌گذاری اجرا

نمی‌شود و منظور از ... جمعیت و روابط اجتماعی بین افراد است.

(۱) فراملی - بندر هنگ کنگ - فضای جغرافیایی (۲) ویژه - بندر هنگ کنگ - سازه انسانی

(۳) ویژه - منطقه آزاد قشم - سازه انسانی (۴) فراملی - منطقه آزاد قشم - فضای جغرافیایی

۲۷- «دو قطبی شدن شهرها و پیدایش مناطق مرفه نشین» مؤید کدام یک از گزینه‌های زیر است؟

(۱) ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

(۲) توافق‌ها و تصمیمات سیاسی و اقتصادی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

(۳) سیاست‌ها و تصمیماتی که حکومت یک کشور در زمینه اقتصاد، اشتغال و توزیع درآمد اتخاذ می‌کند و نوع برنامه‌ریزی و بودجه‌ای که به نواحی

مختلف اختصاص می‌دهد، بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف اثر می‌گذارد.

(۴) تصمیم‌گیری‌های مدیریت سیاسی و اداری یک ناحیه بر فضای جغرافیایی آن ناحیه تأثیر می‌گذارد.

۲۸- به ترتیب دو عبارت «شرایط فرهنگی در نظر گرفته می‌شود» و «مرزهایی که از زمان‌های قدیم در نواحی خالی از سکنه ترسیم شده‌اند»

کدام شکل از مرزها را نشان می‌دهد و منظور از خط مبنا در دریای سرزمینی چیست؟

(۱) تطبیقی - پیشتاز - پایین‌ترین حد جزر در دریا (۲) پیشتاز - تطبیقی - پایین‌ترین حد جزر در دریا

(۳) تطبیقی - پیشتاز - بالاترین حد جزر در دریا (۴) پیشتاز - تطبیقی - بالاترین حد جزر در دریا

۲۹- با توجه به عبارت‌های زیر، هر دو مورد کدام گزینه نادرست است؟

(الف) مرز بین ایران و عراق از نوع مرزهای طبیعی می‌باشد.

(ب) نظام سیاسی کشور جمهوری آذربایجان، نظام سیاسی فدرال است.

(ج) مرزهای سیاسی مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی کشورها از یکدیگرند.

(د) هویت، همبستگی و مدیریت ملی از مهم‌ترین عوامل پیدایش و بقای یک کشورند.

(۱) الف و ب (۲) الف و ج (۳) د و ج (۴) ب و د

۳۰- هر کدام از موارد زیر، به کدام یک از ارکان کشور مربوط می‌شوند؟

(الف) عرصه‌ای برای فعالیت‌های اقتصادی و کار و زندگی مردم یک کشور

(ب) نظام مدیریت کشور که انواع مختلفی دارند.

(ج) عنصر بنیادین یک کشور که بدون آن، کشور معنا و مفهومی ندارد.

(۱) حکومت - ملت - سرزمین (۲) حکومت - حکومت - حکومت (۳) سرزمین - حکومت - حکومت (۴) سرزمین - حکومت - ملت

۳۱- کدام گزینه را نمی‌توان از نظرات ارسطو در باب اخلاق دانست؟

- (۱) زندگی انسان نباید تک بعدی باشد، بلکه باید به سه نوع نیک‌بختی دست یافت.
- (۲) برترین مرتبه تعقل، آن است که انسان در همه‌ی جهات زندگی به اعتدال دست یابد.
- (۳) افراط و تفریط می‌تواند به یک اندازه در خوشبختی اثر منفی داشته باشد.
- (۴) فضیلت اخلاقی در رعایت حد اعتدال است که با تفکر تأمین می‌شود.

۳۲- در عبارت «پیکر تراش برای تزیین تالار، تندبسی از سنگ مرمر می‌تراشد»، علت غایی، علت فاعلی و علت صوری به ترتیب کدام هستند؟

- (۱) تراشیدن سنگ مرمر - تزیین تالار - پیکر تراش
- (۲) تراشیدن سنگ مرمر - تراشیدن سنگ مرمر - تزیین تالار - تندبسی
- (۳) تزیین تالار - پیکر تراش - تندبسی
- (۴) تزیین تالار - پیکر تراش - سنگ مرمر

۳۳- با توجه به نظریه علت‌های چهارگانه، کدام گزینه را درباره صورت شیء نمی‌توان به کار برد؟

- (۱) توانایی آن برای تبدیل شدن به حالت‌های گوناگون است.
- (۲) در واقعیت از ماده غیرقابل تفکیک است.
- (۳) در ضمن تغییرات طبیعی به صورت‌های دیگر تبدیل می‌شود.
- (۴) برای شیء نسبی و بودنی است.

۳۴- از دیدگاه ارسطو، کدام تعریف درباره‌ی علت فاعلی صحیح است؟

- (۱) تنها عامل خارجی است که مربوط به قوام یک شیء است.
- (۲) تنها عامل درونی است که مبدأ قوام و حرکت یک شیء است.
- (۳) آن عامل خارجی یا درونی است که در حرکت و تغییر اشیا مؤثر است.
- (۴) آن عامل و فاعل الهی است که مبدأ یک شیء است.

۳۵- از دیدگاه ارسطو، کدام گزینه درباره‌ی «علت غایی» درست است؟

- (۱) کارکرد و وظیفه‌ای است که از شیء در مرتبه‌ی خودش انتظار می‌رود.
- (۲) یک نیروی طبیعی در کل جهان طبیعت، که عامل ایجاد دگرگونی است.
- (۳) طبیعت هر چیزی که صورت آن را به سوی فعلیت جدید سوق می‌دهد.
- (۴) در افعال ارادی انسان، تمام حرکات اشیا و کل عالم ماده وجود دارد.

۳۶- از نظر ارسطو، علتی که جنس هر موجودی را تشکیل می‌دهد، کدام است و این علت موصوف به چه وصفی است؟

- (۱) صوری - بیرونی (۲) مادی - درونی (۳) مادی - بیرونی (۴) صوری - درونی

۳۷- آنچه به انسان در شناخت اشیا کمک زیادی می‌کند ... است، زیرا اشتراک اشیا از ... و اختلاف آنها از ... می‌باشد.

- (۱) طبقه‌بندی اشیا - صورت - ماده (۲) طبقه‌بندی اشیا - ماده - صورت
(۳) تمایز میان ماده و صورت - صورت - ماده (۴) تمایز میان ماده و صورت - ماده - صورت

۳۸- ارسطو را به این علت که درصدد توجیه تغییرات طبیعی بود، یک فیلسوف ... نامیده‌اند و به عقیده‌ی وی، علت‌های بیرونی یک پدیده عبارت‌اند از: ...

- (۱) واقع‌بین - صوری و غایی (۲) طبیعت‌شناس - صوری و مادی
(۳) واقع‌بین - فاعلی و مادی (۴) طبیعت‌شناس - فاعلی و غایی

۳۹- کدام گزینه درباره‌ی «منطق ارسطویی» نادرست است؟

- (۱) در مرحله تعریف، اجزای مختلف یک تعریف دقیق را مشخص کرده است.
(۲) در مرحله تصدیق، انواع قضایا و اجزای هر یک مورد توجه است.
(۳) به تحلیل صورت‌های فکر و اندیشه پرداخت و خانه تفکر را منظم کرد.
(۴) به طبقه‌بندی علوم مختلف با استفاده از نسبت‌های چهارگانه پرداخت.

۴۰- از نظر ارسطو، مرحله استعداد یک چیز همان علت ... و مرحله فعلیت یک شیء علت ... است و از نظر ارسطو و پیروانش طبیعت جسم

عبارت است از ...

- (۱) مادی - صوری - یک نوع علت فاعلی درونی به عنوان مبدأ حرکت و سکون در اجسام
(۲) صوری - مادی - یک نوع علت فاعلی درونی به عنوان مبدأ حرکت و سکون در اجسام
(۳) مادی - صوری - عامل آگاهانه و اصل سازمان‌دهنده‌ای که نظم و هدفداری را در نظام طبیعت تأمین می‌کند.
(۴) صوری - مادی - عامل آگاهانه و اصل سازمان‌دهنده‌ای که نظم و هدفداری را در نظام طبیعت تأمین می‌کند.

پاسخ غیر حضوری

دوره می متوسطی دوم

(پایه یازدهم انسانی)

۱۷ فروردین ماه ۹۷

بنیاد علمی آموزشی قلم چی (دفتر مام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطين بلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی ۶۶۶۳-۰۲۱-۰۱۵۱۶۵

«تمام داری‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

علوم و فنون ادبی (۲)

۱- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۱۶ و ۱۷)

کاربرد وجه وصفی مربوط به ویژگی زبانی نثر دوره‌ی هندی است.

۲- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۹۲ تا ۹۴)

گزینه‌ی «۳»:

أ	لف	با	ی	در	دز
نَ	شب	نم	ک	خو	نز
U	-	-	U	-	-
فعولن			فعولن		
لَ	بم	می	ت	را	ود
لَ	بم	می	ت	را	ود
U	-	-	U	-	-
فعولن			فعولن		

تقسیم سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»:

هان	ای	د	ل	ع	رت	بین
ای	وا	ن	م	دا	ین	را
-	-	U	U	-	-	-
مفعولن			مفاعیلن			
از	دی	د	ع	بر	کن	هان
آ	یی	ن	ی	عب	رت	دان
-	-	U	U	-	-	-
مفعولن			مفاعیلن			

گزینه‌ی «۲»:

سل	س	ل	ی	مو	ی	دوست
هر	ک	د	رین	حل	ق	نیست
-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			فاعلن			
حل	ق	ی	دا	م	ب	لاست
فا	ر	غ	زین	ما	ج	راست
-	U	U	-	-	U	-
مفتعلن			فاعلن			

گزینه‌ی «۴»:

با	غ	س	لا	م	می	ک	ند
سب	ز	پ	یا	د	می	ر	ود
-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن				مفاعیلن			
سَر	و	ق	یا	م	می	ک	ند
عُن	چ	س	وا	ر	می	ر	سد
-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن				مفاعیلن			

۳- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۹۴)

گزینه‌ی «۴»: وزن بیت «مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن» است و با سایر گزینه‌ها متفاوت است.

چُن	ز	ن	سی	م	می	ش	ود
وه	ک	د	لم	چ	یا	د	زان
-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن				مفاعیلن			
زل	ف	ب	نَف	ش	پر	ش	کن
عه	د	ش	کن	ن	می	ک	ند
-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن				مفاعیلن			

تقسیم سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»:

رو	ز	گا	ری	شد	ز	چش	م
چُن	ن	گا	ه	آ	ش	نا	از
-	U	-	-	-	U	-	-
فاعلان				فاعلان			
اع	ت	با	رُف	تا	د	ام	
چش	م	یا	رُف	تا	د	ام	
-	U	-	-	-	U	-	
فاعلان				فاعلان			

گزینه‌ی «۲»:

دس	ت	رغ	بت	کس	ن	می	سا
چُن	گ	ل	پژ	مر	د	بر	رو
-	U	-	-	-	U	-	-
فاعلان				فاعلان			
زد	ب	سو	ی	من	د	راز	
ی	م	زا	رُف	تا	د	ام	
-	U	-	-	-	U	-	
فاعلان				فاعلان			

گزینه‌ی «۳»:

اخ	ت	یا	رم	نی	ست	چُن	گر
نب	ض	مو	جم	در	ت	پی	ذن
-	U	-	-	-	U	-	-
فاعلان				فاعلان			
دا	ب	در	سر	کش	ت	گی	
بی	ق	را	رُف	تا	د	ام	
-	U	-	-	-	U	-	
فاعلان				فاعلان			

۴- گزینه‌ی «۲»

(ترکیبی)

بیت این گزینه بر وزن «مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن» است.

۵- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۸۴)

در سبک هندی به دلیل کم‌توجهی شاعران کوچک و بازار به آرایه‌های ادبی، از بدیع و بیان جز به‌صورت طبیعی و تصادفی کمتر استفاده شده است.

۶- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۸۷)

موارد ذکر شده در همه‌ی گزینه‌ها ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی، است ولی در گزینه‌ی «۲» ویژگی ادبی نثر سبک هندی آمده است.

۷- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۸۶)

نام نویسنده «هفت اقلیم»، امین احمد رازی است.

۸- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۹۴)

وزن بیت صورت سؤال «مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن» است.

۹- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۹۳)

گزینه‌ی «۱»:

ای	دو	ست	ش	کر	خش	تر
خو	بی	ی	ق	مر	په	تر
-	-	U	U	-	-	-
مفعول			مفاعیلن			
یا	آن	ک	ش	کر	سا	زد
یا	آن	ک	ق	مر	سا	زد
-	-	U	U	-	-	-
مفعول			مفاعیلن			

۱۰- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۸۳ تا ۸۵)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: قالب مسلط سبک هندی به ظاهر غزل است.

گزینه‌ی «۲»: استفاده از ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.

گزینه‌ی «۴»: دایره‌واژگان شعر، در سبک هندی گسترش یافت.

تاریخ (۲)

۱۱- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۸۹)

طاهرین حسین مشهور به ذوالیمینین از سوی مأمون خلیفه‌ی عباسی به حکومت خراسان منصوب شد و تشدید جنبش‌های ضدخلافت وی را متوجه این نکته کرد که باید تغییری در شیوه‌ی اداره‌ی قلمرو خلافت ایجاد کند.

۱۲- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۹۱ و ۹۴)

بنیان‌گذاران برخی از سلسله‌های ایرانی مانند طاهریان و سامانیان با فرمان خلیفه‌ی عباسی به حکومت رسیدند و در مقابل بعضی از سلسله‌ها بدون اجازه‌ی خلیفه روی کار آمدند.

مهم‌ترین پیامد سیاسی ظهور حکومت‌های ایرانی، کاهش و زوال تدریجی سلطه‌ی سیاسی - نظامی خلفای عباسی بر ایران بود.

۱۳- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌های ۹۰، ۹۴، ۹۵ و ۱۰۰)

تشریح گزینه نادرست:

در سده‌های سوم تا پنجم هجری، سلسله‌های ایرانی مسلمان به‌ویژه سامانیان و آل‌بویه سهم بسزایی در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی عصر خود داشتند.

۱۴- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۱۰۲)

از مهم‌ترین حوادث دوران حکومت غزنوی، لشکرکشی‌های بی‌دری به هند بود. پس از محمود پسران او، محمد و مسعود، بر سر جانشینی پدر با یکدیگر به نزاع پرداختند و سرانجام مسعود بر تخت پدر نشست.

۱۵- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۱۰۳)

حکومت سلجوقیان به دنبال مرگ پادشاه و وزیر قدرتمند خود یعنی ملکشاه و خواجه نظام‌الملک و در اثر اختلاف بر سر جانشینی دچار ضعف شد. با پیروزی تکش خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی حکومت سلجوقیان منقرض شد و خوارزمشاهیان قدرت را به‌دست گرفتند.

۱۶- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۱۱۵ و ۱۱۶)

علت نادرستی گزینه‌ی «۳»:

دوره‌ی مسلمانی مغول‌ها در ایران از زمان غازان‌خان شروع شد.

۱۷- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۱۲۰)

یکی از ویژگی‌های اجتماعی دوران فرمانروایی مغولان و تیموریان، دگرگونی نسبی در بافت قومی و جمعیتی ایران بود.

توضیح نکات درسی:

گزینه‌های «۳» و «۴» از جمله پیامدهای مختلف اجتماعی و اقتصادی هجوم مغول به ایران است.

۱۸- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۱۴۴)

الف) اراضی خاصه، متعلق به شخص شاه بود و به‌ویژه از زمان شاه عباس درآمد آن برای اداره‌ی سپاه هزینه می‌شد.

ب) املاک خصوصی، بسیار ناچیز بود و همواره در معرض مصادره قرار داشت.

پ) اراضی ممالک، در اختیار و تملک والیان ایالت‌ها بود و آن‌ها این زمین‌ها را میان زیردستان خود تقسیم می‌کردند.

۱۹- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۱۲۷ و ۱۳۲)

یکی از تحولات مهم دوران ایلخانان و تیموریان، رشد قابل توجه تصوف و طریقت‌های صوفیانه بود. از آثار تاریخی مهم این روزگار می‌توان تاریخ جهانگشا، جامع‌التواریخ و تاریخ‌گزیده را نام برد.

۲۰- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۱۰۸ و ۱۴۹)

در دوره‌ی سلجوقی به دلیل رشد شهرنشینی و توسعه‌ی مناسبات شهری طبقه‌ی بازرگان شهری بیش از پیش اهمیت یافت. و بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی تبدیل شدند. از مدارس معروف عصر صفوی می‌توان به چهارباغ، مشهور به مدرسه‌ی مادرشاه و مدرسه‌ی شیخ لطف‌الله اشاره کرد.

جغرافیا (۲)

۲۱- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۱۱۹ و ۱۳۱)

چند کشور که تحت اداره‌ی یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند ناحیه سیاسی فراملی (منطقه‌ای) را تشکیل می‌دهند و در آب‌های آزاد کشتی‌رانی و فعالیت‌های نظامی آزاد است مشروط بر اینکه مغلّ دربانوردی بین‌المللی نباشد.

۲۲- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۱۳۸)

در نظام سیاسی تک‌ساخت کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر مانند استان و شهرستان تقسیم می‌شود اما حکومت مرکزی حدود اختیارات آنها را تعیین می‌کند و کشور فرانسه از پیش‌گامان این الگوست.

۲۳- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۱۳۶)

عوامل مختلفی در انتخاب یک مکان به عنوان پایتخت مؤثرند که برخی از مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از: داشتن قابلیت‌های محیطی مناسب، داشتن جمعیت قابل توجه و داشتن قابلیت دفاعی مناسب و دور بودن از مرزها و در تقاطع راه‌های ارتباطی قرار داشتن، دسترسی آسان به سرتاسر کشور به‌ویژه مرزها

۲۴- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۱۳۰ و ۱۳۲)

خط مرزی که عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل می‌کند تالوگ نام دارد و کوه پیرنه مرز طبیعی میان دو کشور اسپانیا و فرانسه است و مرزهای غیرطبیعی (مصنوعی) با توافق دو کشور هم‌جوار بر روی زمین تعیین و علامت‌گذاری می‌شوند.

مانند مرز ایران و افغانستان

۲۵- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۱۳۲ و ۱۳۳)

مرز بین کانادا و آلاسکا از نوع مرزهای پیشتاز (قبل از سکونت)، مرز بین هند و پاکستان از نوع مرزهای طبیعی و مرز بین کره شمالی و کره جنوبی از نوع مرزهای تحمیلی هستند.

۲۶- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۱۱۶ و ۱۱۹)

ناحیه سیاسی ویژه، ناحیه‌ای است که مدیریت مخصوص به خود را دارد؛ مانند نواحی خودمختار و مناطق آزاد تجاری. در منطقه آزاد قشم، اتباع خارجی می‌توانند بدون اخذ روادید (ویزا) از قبل، به مناطق آزاد تجاری یک کشور وارد شوند و یا قوانین مالیاتی و گمرکی کشورها در مورد سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد اجرا نمی‌شود. منظور از سازه (ساختار) انسانی، جمعیت و روابط اجتماعی بین افراد است.

۲۷- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۱۲۴)

«دو قطبی شدن شهرها و پیدایش مناطق مرفه نشین»، از ویژگی‌های ایدئولوژی سرمایه‌داری است و مؤید این است که ایدئولوژی حکومت‌ها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد.

۲۸- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۱۳۱ تا ۱۳۳)

«مرزهای تطبیقی» مرزهایی هستند که با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی تعیین می‌شوند و «مرزهای پیشتاز» مرزهایی هستند که از زمان‌های قدیم در نواحی خالی از سکنه ترسیم شده‌اند. منظور از خط مبنا پایین‌ترین حدّ جزر در دریاست.

۲۹- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌های ۱۲۹، ۱۳۰ و ۱۳۹)

تشریح عبارت‌های نادرست:

(ب): نظام سیاسی کشورهای عراق، جمهوری آذربایجان و انگلستان از نوع ناحیه‌ای و ترکیبی است.

(د): هویت ملی، همبستگی ملی و پیوستگی سرزمینی از مهم‌ترین عوامل پیدایش و بقای یک کشورند.

۳۰- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۱۲۸ و ۱۳۷)

سرزمین عرصه‌ای برای فعالیت‌های اقتصادی و کار و زندگی مردم یک کشور محسوب می‌شود. حکومت‌ها، نظام مدیریت کشورند که انواع مختلفی دارند، و ملت عنصر بنیادین یک کشور است که بدون آن، کشور معنا و مفهومی ندارد.

فلسفه

۳۱- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۹۷ و ۹۸)

از نظر ارسطو برترین مرتبه عقل، «اندیشیدن درباره‌ی خداوند است» و سعادت نهایی شناخت مبدأ هستی است.

۳۲- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۸۶)

بیکر تراش برای تزیین تالار، تندیسى از سنگ مرمر مى تراشد.

علت فاعلی   علت غایی   علت صوری   علت مادی

۳۳- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۹۱ و ۹۲)

از نظر ارسطو، توانایی شىء برای پذیرفتن صورت‌ها و حالت‌های گوناگون، «ماده یا علت مادی» آن است.

۳۴- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۹۰ و ۹۱)

مراد ارسطو از علت فاعلی، آن عامل خارجی است که در حرکت و تغییر اشیا مؤثر است، اما چه‌بسا که این علت خارجی در امور طبیعت، مشخص و معلوم نیست. در این‌جا ارسطو ناچار است این حرکت را به یک عامل درونی نسبت دهد و آن را از درون شىء تفسیر کند؛ یعنی چیزی را در درون شىء به منزله علت فاعلی قرار دهد.

۳۵- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۹۳)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌های «۱» و «۳» درباره‌ی علت صوری است.

گزینه «۲»: عامل ایجاد دگرگونی، «علت فاعلی» است.

۳۶- گزینه‌ی «۲»

(صفحه‌ی ۸۶ و ۸۸)

«علت مادی» علتی است که جنس هر موجودی را تشکیل می‌دهد. علت مادی جزء علت‌های «درونی» است.

۳۷- گزینه‌ی «۳»

(صفحه‌ی ۹۵)

آنچه به انسان در شناخت اشیا کمک می‌کند، «تمایز میان ماده و صورت است». شباهت و اشتراک اشیا از ناحیه «صورت» و اختلاف و تفاوت آنها از ناحیه «ماده» است.

۳۸- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۸۵ و ۸۸)

ارسطو به عنوان یک فیلسوف «طبیعت‌شناس» درصدد است تا حرکات طبیعی را توجیه عقلانی کند. از دیدگاه ارسطو، علت صوری و علت مادی، علت‌های درونی یک پدیده هستند و «علت فاعلی و علت غایی»، علت‌های بیرونی به حساب می‌آیند.

۳۹- گزینه‌ی «۴»

(صفحه‌ی ۹۶)

ارسطو در منطق صوری خود به طبقه‌بندی علوم نپرداخت، بلکه با استفاده از مبانی منطق و نسبت‌های چهارگانه این کار را انجام داد.

۴۰- گزینه‌ی «۱»

(صفحه‌ی ۹۱ و ۹۲)

«علت مادی» در نظر ارسطو، در واقع مرحله‌ی استعداد در یک چیز است که تدریجاً یا بر اثر دخالت یک علت فاعلی خارجی و یا در اثر طبیعت درونی خود، به مرحله‌ی فعلیت نایل می‌شود. «علت صوری»، همان فعلیتی است که یک شىء بالقوه در مراحل حرکت خود به دست می‌آورد. ارسطو و پیروانش «یک نوع علت فاعلی درونی به‌عنوان مبدأ حرکت و سکون در خود اجسام در نظر می‌گیرند و آن را طبیعت جسم می‌نامند».